

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila právní věci žalobce: **T. G. T.**, zast. Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, se sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 10. 2023, č. j. OAM-928/ZA-ZA11-HA15-2023, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 5. 2024, č. j. 2 Az 27/2023-18,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále také jen „napadené rozhodnutí“) neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce se bránil napadenému rozhodnutí žalobou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji shora označeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) zamítl. Žalobní námitky neshledal důvodnými.

[3] Žalobce považoval za nesprávný závěr žalovaného, že předtím, než požádal o mezinárodní ochranu se má obrátit se žádostí o ochranu na státní orgány v zemi jeho původu, tedy ve Vietnamu. Žalovaný podle něj nesprávně vyhodnotil nebezpečí, které žalobci hrozí ve Vietnamu ze strany spolupachatelů trestné činnosti, se kterými pěstoval marihuanu a kteří uprchli do Vietnamu, aby se vyhnuli trestnímu stíhání v České republice. Žalobce byl svědkem jejich trestné činnosti, a proto je jeho přítomnost ve Vietnamu ohrožuje. Žalobce se nemůže dožadovat ochrany vietnamských státních orgánů, neboť by nemohl zamlčet vlastní spojitost s drogovou trestnou činností, v důsledku čehož by mu mohlo hrozit další trestní stíhání s možností uložení trestu smrti. Krajský soud však této námitce nepřisvědčil, neboť žalobce netvrdil, že by mu státní orgány v zemi původu nemohly či nechtěly poskytnout účinnou ochranu před spolupachateli, ale pouze se obává možného svého dalšího trestního postihu za drogovou kriminalitu spáchanou v České

republike, za kterou již vykonal uložený trest odnětí svobody. Městský soud poukázal na to, že tuto argumentaci žalobce uplatnil poprvé až v žalobě a dodal, že ve věcech mezinárodní ochrany je pravidlo vyplývající z § 75 odst. 1 s. ř. s. prolomeno čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Smyslem tohoto průlomů však není umožnit žalobci vznášet nová tvrzení, která mohl uvést již v řízení před žalovaným. Jelikož nyní tvrzenou obavu ve správním řízení žalobce neuvedl a s uplatněním své námitky vyčkal až na řízení před soudem, aniž mu v jejím uplatnění cokoliv bránilo, městský soud k uvedené nové skutečnosti nepřihlédl. Přesto se však k tvrzené žalobcově obavě z opětovného potrestání ve Vietnamu vyjádřil a dodal, o svém možném dalším trestním stíhání ve Vietnamu žalobce pouze spekuloval, neboť ze shromážděných podkladů ve správním spisu plyne, že Vietnam přistoupil k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, v němž je mimo jiné zakotvená i zásada *ne bis in idem* zakazující nové trestní stíhání obviněného pro tentýž skutek. Žalobcovu obavu z opětovného trestního stíhání ve zemi jeho původu proto nepovažoval za existující či pravděpodobnou hrozbu újmy, která by byla relevantní podle zákona o azylu. Městský soud tudíž shrnul, že nejenže žalobce blíže nekonkretizoval své obavy z jednání spolupachatelů trestné činnosti na území České republiky, ale z ničeho ani neplyne, že by vietnamské státní orgány či bezpečnostní složky v případě potřeby žalobci neposkytly účinnou ochranu před těmito soukromými osobami v případě žalobcova návratu od země původu. Přisvědčil tudíž žalovanému v tom, že důvody pro udělení mezinárodní ochrany, ať již v podobě azylu či doplňkové ochrany, nejsou dány.

III.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Navrhuje jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti ve prospěch přijatelnosti kasační stížnosti neuvádí ničeho. Namítá, že městský soud posoudil uplatněné žalobní námitky v odstavcích 11. a 12. napadeného rozsudku. Tyto pasáže proto cituje a zvýrazňuje z nich dvě konkrétní části. V první z nich městský soud shrnul, že ze žaloby neplyne tvrzení, že by orgány ve Vietnamu obecně nemohly nebo nechtěly žalobci poskytnout účinnou ochranu před spolupachateli, ale pouze obava ze stěžovatelova možného opětovného trestního stíhání a následného odsouzení. K tomu stěžovatel tvrdí, že přinejmenším implicitně z uvedené žalobní argumentace vyplývá, že orgány veřejné moci ve Vietnamu by mu účinnou ochranu před spolupachateli neposkytly. Považuje totiž za logické, že pokud mu ve Vietnamu hrozí trestní stíhání za drogovou činnost spáchanou v České republice, pak se na tyto orgány veřejné moci obrátit nemůže.

[6] K druhé pasáži citované z napadeného rozsudku, v níž městský soud poukázal na to, smysl prolomení zásady plynoucí z § 75 odst. 1 s. ř. s., kterým není bez dalšího možnost uplatňovat v žalobě nová tvrzení, která mohl účastník uplatnit již před žalovaným, stěžovatel namítá, že žalobní argumentace o obavě ze spolupachatelů a z trestního stíhání ve Vietnamu uplatnil poprvé v žalobě jako reakci na obsah odůvodnění napadeného rozhodnutí. Ve správním řízení totiž nevěděl, že tato argumentace může být pro posouzení jeho žádosti relevantní.

IV.

pokračování

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zastává názor, že jak napadené rozhodnutí, tak i napadený rozsudek jsou v souladu s právními předpisy. Ze správního řízení vyplynulo, že důvodem stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany je legalizace jeho pobytu na území České republiky, neboť zde pozbyl pobytové oprávnění kvůli své drogové trestné činnosti a chce zde zůstat a pracovat. S ohledem na uvedené skutečnosti a podklady, které ve správním řízení obstaral, žalovaný setrvává na správnosti svých závěrů, že předpoklady pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany vyplývající ze zákona o azylu nejsou v posuzovaném případě dány. Stěžovatelův zájem na setrvání na území je třeba řešit pomocí institutů zákona o pobytu cizinců. Žalovaný proto navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[8] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech, v nichž rozhodoval specializovaný samosoudce, je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti (jako neurčitého právního pojmu) a demonstrativním výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39. Na tam uvedené závěry kasační soud nyní pro stručnost odkazuje.

[9] Podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele ve smyslu těchto judikатурních závěrů Nejvyšší správní soud v nyní posuzované věci nedovodil a jak již výše uvedeno, ani stěžovatel ničeho v tomto směru v kasační stížnosti netvrdil.

[10] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel v podstatě polemizuje s tím, zda v žalobě tvrdil, že mu orgány veřejné moci ve Vietnamu neposkytnou účinnou ochranu před spolupachateli trestné činnosti, a proto se na ně nemůže obrátit, a dále s tím, že soud nezohlednil tuto jeho argumentaci o obavě ze spolupachatelů a z dalšího trestního stíhání ve Vietnamu, jelikož ji považoval za novou skutečnost, kterou mohl uplatnit již ve správním řízení. Stěžovatel tedy požaduje přezkum napadeného rozsudku, aniž by se měly při posuzování namítaných kasačních důvodů řešit i právní otázky dosud neřešené vůbec či řešené v judikatuře rozdílně, resp. aniž vyplynula potřeba tzv. judikатурního odklonu od výkladu přijímaného v otázkách stěžovatelem nastolených, nebo aniž by městský soud nerespektoval ustálenou judikaturu, a jeho rozhodnutí by tak mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[11] Jedná-li se o tvrzení, že ze žaloby je zřejmé implicitní tvrzení, že orgány veřejné moci by stěžovateli ve Vietnamu neposkytly účinnou ochranu před spolupachateli trestní činnosti, nutno uvést, že se nejedná o kasační námitku způsobilou přezkumu v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel v ní totiž toliko polemizuje se shrnutím skutečností obsažených v odst. 11. napadeného rozsudku, které žalobce tvrdil žalobě a které teprve v dalších částech napadeného rozsudku městský soud podrobil věcnému posouzení. Tím, že stěžovatel namítá, že jeho výše uvedené tvrzení bylo v žalobě obsaženo implicitně, potvrzuje, že v něm uvedeno nebylo. Úkolem správního soudu v řízení o žalobě ovládané dispoziční zásadou,

však není za stěžovatele (žalobce) domýšlet tvrzení a důvody žaloby, které by vedly k jeho úspěchu v řízení.

[12] Samotné posouzení v žalobě nově uplatněného tvrzení o obavě, že by mohl stěžovatel v případě návratu do země původu být opětovně trestně stíhán za drogovou kriminalitu spáchanou v České republice, za niž zde byl odsouzen a potrestán, pak městský soud v odst. 12. napadeného rozsudku předeslal, že toto nové tvrzení nezohlednil proto, že jej stěžovatel mohl uplatnit již ve správním řízení. S tím však stěžovatel nesouhlasí, neboť jej považuje za reakci na závěry obsažené v napadeném rozhodnutí žalovaného.

[13] Městský soud výše uvedený závěr opřel o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, z nějž mimo jiné plyne, že těžiště posouzení žádosti o mezinárodní ochranu by mělo náležet žalovanému, a pokud všechny relevantní skutečnosti neuvedl již v tomto řízení, pak musí nést riziko v podobě zamítavého rozhodnutí.

[14] Závěry vyplývající z právě uvedeného rozsudku Nejvyššího správního soudu byly podrobeny přezkumu v řízení před Ústavním soudem, který je v nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, upřesnil a formuloval v té souvislosti i následující právní větu: „Čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 2 a 43 Listiny základních práv a svobod vyžadují, aby opravný prostředek proti zamítnutí žádosti o azyl byl účinný, což za určitých okolností vyžaduje připuštění předkládání nových azylových důvodů ve fázi řízení před správním soudem prvního stupně. § 75 odst. 1 soudního řádu správního nelze vykládat způsobem, že v řízení o mezinárodní ochraně lze před soudem vznášet nové důvody výlučně, pouze pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl uvést již v řízení před správním orgánem bez vlastního zavinění. Existuje řada dalších ospravedlnitelných důvodů, proč žadatel o azyl nesdělí všechny relevantní důvody pro udělení azylu již před ministerstvem jako orgánem prvního stupně. Vždy je nutno zohlednit povahu těchto nových skutečností a situaci konkrétního žadatele. Mezi ospravedlnitelné důvody patří například: dotazování při osobním pohovoru se této skutečností netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žadatele zábranou.“

[15] Byť tedy podle citovaného nálezu není zcela vyloučeno prolomení zásady vyplývající z § 75 odst. 1 s. ř. s. i v jiných případech, než v těch, kdy stěžovatel nemohl určité skutečnosti uvést již ve správním řízení bez vlastního zavinění, v nynějším případě nelze přehlédnout, že městský soud uvedenou skutečnost věcně posoudil a v odst. 13. napadeného rozsudku se k tvrzené stěžovatelově obavě z možného opětovného trestního stíhání ve Vietnamu poté, co již v České republice byl za tutéž trestnou činnost odsouzen a vykonal trest odnětí svobody, uvedl, že z informací, které pro účely posouzení věci obstaral žalovaný, plyne, že Vietnam přistoupil k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, v jehož čl. 14 odst. 7 je zakotvena zásada *ne bis in idem*, a dovolal se v té souvislosti přílehlavé judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudku ze dne 6. 2. 2014, č. j. 9 Azs 27/2013-27). K těmto závěrům však žádná kasační argumentace nesměruje.

pokračování

[16] Jakkoli tedy z výše citovaného nálezu Ústavního soudu vyplývá, že mohou existovat případy, v nichž s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti a individuální postavení žadatele o mezinárodní ochranu lze přihlídnout k nově uváděným skutečnostem v řízení o žalobě i tehdy, když účastník měl možnost je uplatnit již ve správním řízení, v daném případě to, že městský soud předeslal, že k nově tvrzené obavě z opětovného trestního postihu ve Vietnamu nepřihlédl, nebylo stěžovateli nikterak k újmě, neboť nakonec i tuto podle městského soudu nově uplatněnou žalobní argumentaci věcně posoudil (jak shora uvedeno) se závěrem, že není důvodná.

[17] Nejvyšší správní soud již jen pro úplnost dodává, že ze správního spisu vyplývá, že důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla ve stěžovatelově případě skutečnost, že zde neměl pobyt, o nějž přišel v důsledku své trestné činnosti, a chce jej získat zpět. V takovém případě však platí závěry ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu reprezentované například rozsudkem ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004-94, podle nějž *„zákonodárce nekonstruoval toto řízení jako prostředek k legalizaci pobytu na území České republiky či jako možnost získat zde pracovní povolení. Jestliže tedy stěžovatel žádá o legalizaci pobytu v České republice, bude se muset podrobit režimu jiného zákona, a to bez ohledu na složitost mechanismů, které tento upravuje.“*

[18] Nejvyšší správní soud tudíž shrnuje, že městský soud se v napadeném rozsudku vyjádřil ke všem uplatněným žalobním bodům, žádný z nich neopomněl a věcně, srozumitelně a přesvědčivě vypořádal veškeré žalobní námitky. Poukázal na důvody stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany (snaha o legalizaci pobytu v České republice) zabýval se i tvrzenou obavou ze spolupachatelů při návratu do země původu a nemožností dosáhnout účinné ochrany ze strany orgánů veřejné moci ve Vietnamu, zohlednil výsledky správního řízení a v něm shromážděné informace a podklady a tyto podřadil pod jednotlivé, na posuzovaný případ dopadající právní normy. Přitom se nedopustil odklonu od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se otázek řešených i v souzené věci, na niž v napadeném rozsudku odkázal. Dosavadní vnitřně jednotná a ustálená judikatura tak dává odpověď na všechny stěžovatelovy námitky.

VI.

[19] Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje stěžovatelovy vlastní zájmy. Proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl jako nepřijatelnou.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33). Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, a právo na náhradu nákladů řízení tudíž nemá. Žalovanému jako v řízení úspěšnému účastníku žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, a proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2024

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu